

kizárólag a könyvvel foglalkozzék, mert e *Bulletin*-ben csak elvértve jelenik meg egy irodalmi cikk, mint pl. LACHÈVRE Frédéric-é *La réhabilitation de Cyrano de Bergerac* címen, vagy oly irodalmi csemege, mint Anatole FRANCE-nak ismeretlen kritikája Pierre LOTI *Japonerie d'automne* c. művéről, amely a *Le Temps*-ban jelent meg s amely FRANCE műveinek összkiadásából valahogy kimaradt.

Végezetül hadd emlékezzünk meg VANDÉREM egyik Kritika-beli cikkéről, a *Préoriginales et originales*-ről. Hogy mit értsünk e kitételen: «pré original», azt VANDÉREM következő magyarázatából fogjuk megtudni: «A mult század végén némely amatőr azt tette, hogy ujságokból vagy folyóiratokból bizonyos regényeket, színdarabokat vagy költeményeket összegyűjtött, s ezeket bekötötte s e kitépeteket elnevezte préoriginaleoknak». A préoriginalt magyarul jobb híján első közlésnek vagy elődkiadványnak hívhatnók, miután az «őseredeti kiadás»-sal való fordításnak akaratlanul is kissé csúfolódó színezete van. Az elődkiadványokat VANDÉREM úgy elvből, mint a szó formálása miatt elítéli, mondván: mindenekelett egy műnek folyóiratban vagy ujságban való kinyomatása közlemény és nem kiadás. Azután meg, a «kötetben kinyomtatott műnek háromféle kiadása lehet, ú. m. az első, az eredeti kiadás; a második, harmadik vagy negyedik kiadás az, amely szövegében az elsőtől eltérő lényeges módosításokkal jelenik meg; végül minden oly kiadás, mely az elsőnek teljesen változatlan lenyomata, ez utóbbi a bibliofilt nem érdekli». Az «elődkiadványt», illetőleg az «első közlést» e kiadványok egyik kategóriájába sem lehet sorolni. Noha VANDÉREM elismeri, hogy valamely mű első közlésének irodalmi értéke lehet s ezért annak lapjait, vagy helyesebben a folyóirat egész évfolyamát érdemes megőrizni, mégis kiadványként az nem szerepelhet. A kitépetek kötete csupán bekötött papiros s nem kiadvány s azért ne gyűjtjük ezeket, sem az értelmetlen préoriginal kitépelt ne használjuk.

I. K.

Revue des Études Hongroises et Finno-Ougriennes. Ötödik évf. 1927. I—4. szám. A céltudatosan szerkesztett folyóirat ezévi cikkei a francia szakörök részére hasznos ismeretekkel szolgálnak. F. ECKHART: *Introduction à l'histoire hongroise. I—II.* (Kár, hogy a fordításba egy hiba csúszott be, mert SZÉCHENYI Világát *Monde*-nak fordította *Lumière* helyett. 265/66. l.) — L. BARTUCZ: *La composition anthropologique du peuple hongrois.* — J. GYALÓKAY: *La catastrophe de Mohács.* — L. RÁ CZ: *L'inspiration française dans le protestantisme hongrois.* (Befejező közl.) — Majd irodalom-, művelődés- és zenetörténeti cikkek következnek. F. SZINNYEI: *Le romantisme français et le roman hongrois avant 1848.* — T. THIENEMANN: *Érasme en Hongrie.* — V. TOLNAI: *L'eau de la reine de Hongrie.* — A. ECKHART: *L'ogre.* — Z. BARANYAI: *H.—F. Amiel, traducteur de Petőfi.* — E. HARASZTI: *Les hussards hongrois en Alsace: Céléstin Hardt.* E nagyobb cikkeket kitűnő adattár és igen gondos könyvismertetések követik. — Hatodik évfolyam, 1928 I. szám. Ebben több külföldi szakember jelenik meg munkatársként. Carlo TAGLIAVINI *L'influsso ungherese sull'antica lessicographia rumena* c. cikke írójának anyanyelvén, olaszul közöltetett. — M. ZSIRAI: *Joseph Szinnyei. A l'occasion de son 70e anniversaire.* — A. MEILLET e *Sur la terminologie de la morphologie générale.* — H. TRONCHON: *En guise:*

d'introduction à une bibliographie critique de l'influence anglaise en Hongrie. — J. MELICH: *Gépidés et Roumains «Gelou» du Notaire Anonyme.* — Z. GOMBOCZ: *Observations sur le consonantisme des mots d'emprunt turks en hongrois.* — Úgy a krónika, mint az adattár ebben a számban is igen értékes dolgozatokat tartalmaz. I. K.

Le Bibliographe Moderne. XXIII. évf. 1926—27 július—decemberi harmas szám BURGUBURU-nek a mult számban kezdett s fáradságot nem ismerő munkával összeállított *Essai d'une Bibliographie métrologique universelle* c. jegyzékét folytatja. A szerkesztő Henri STEIN tollából a francia nemzeti könyvtár egyik nagyértékű gyarapodásának történetét kapjuk a következő címen: *L'incendie de la bibliothèque de l'ancienne abbaye de Sain-Germain-des-Près en l'an II.* Mint az előző füzetekben, úgy ebben is igen gondos levéltári és könyvtári krónika van s a bibliografiák szemléje fejezi be a füzetet. Figyelme Magyarországot sem kerüli ki, kár, hogy a *Levéltári Közleményeket* könyvtári kiadványnak teszi meg. Nagy elismeréssel emlékezik meg GORIUPP Alisznak a *Revue des Études Hongroises* mult évi kötetében megjelent s az újabkori magyar bibliografiai munkálatokról szóló tanulmányáról. I. K.

La Bibliofilia. XXX. évf. 1928. 1—8. szám, január—augusztus (négy füzet). Giuseppe BOFFITO *Per un frontespizio del Callot* címen azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy hány címlapot metszett CALLOT s ezeknek pontos bibliografiáját adja. Guido Lodovico LUZZATO *Dürer grafikájáról* a mult évben kezdett tanulmányát folytatja. Roberto RIDOLFI *L'Archivio della famiglia Verazzano* c. cikkében nemcsak a nevezett család rendkívül gazdag levéltárának leírólajstromát adja, hanem függelékként szövegében közli a 85. számú XVI. századi kézirat alapján a család történetének genealógiai részét is. Ester PASTORELLO *Inventario cronologico de l'Epistolario Manuziano 1483—1597.* c. levéltári adatközlése (még két számban folytatja) után két könyvtörténeti cikk következik, és pedig: Ludwig BERTALOT: *Il primo libro di Fano*, és Carlo PASERO: *Sguardo generale alle prime tipografie Bresciane.* A március—májusi füzetben R. RIDOLFI ismét levéltári kutatásairól ad számot *Gli archivi de' Gondì* címen. E neves firenzei család rövid történetét csak azért vázolja, hogy kimutassa a Bernát fia Amerigo és a Bernát fia Bertalan-ág levéltári anyagának gazdagságát s hogy felsorolja a SAVONAROLÁRA vonatkozó szépszámú kéziratot, amelyeknek részletes leírólajstromát fényképmások illusztrálják. Lodovico FRATI a mult évi folyamában közölt MARSELLI-kéziratok lajstromának mutatóját közli. Olga PINTO az arabs könyvtárak történetével ismertet meg *Le biblioteche degli Arabi nell'età degli Abbassidi* című terjedelmes dolgozatában. A júniusi szám (6) vezető helyen közli RIDOLFI következő cikkét: *Della questione degli archivi privati in Italia e della sua risoluzione.* Ebben arról van szó, hogy a magántulajdonban lévő levéltárakat és kéziratokat az államnak leltározni kell. Igen helyes érveléssel reámutat e kérdés fontosságára, arra, hogy a közelmúlt száz évben mennyi levéltári anyag pusztult el nemtörődömség, tudatlanság vagy pénzvágy miatt s hogy ez a nemzeti vagyonnak pusztulása. A mentés munkájára vonatkozó javaslatok legelsője 1889-ben a Firenzében tartott negyedik olasz történelmi kongresszuson hangzott el. Rövid történeti áttekintést nyújt a védelem dolgá-